

Bosance Podsticu Da Glasaju Za Promene

Author: [IWPR Balkans](#)

Vladajuće nacionalističke partije u Bosni najverovatnije će se održati na vlasti u nastupajućim izborima.

Medjunarodna agencija koja nadgleda izbore u Bosni, Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE) podstiče Bosance da glasaju za promene u toku opštinskih izbora koji će se održati u aprilu.

Medjutim, analiticari kazu da do duboke političke promene kakva je potrebna Bosni može doći samo posle reforme izbornog sistema.

"Nasa poruka gradjanima Bosne danas je jednostavna", rekao je šef misije OSCE, Robert Barry na konferenciji za štampu koja je označila zvanični početak izborne kampanje. "Ukoliko biraci žele promenu, njihovi glasovi treba da dođu do izražaja glasanjem. Izadjite na izbore i glasajte za vasu budućnost i budućnost vase dece".

Vladajuće partije Bosne uložile su protest jer je ova intervencija OSCE jasno pokazala da favorizuje opoziciju. Vladajuća partija bosanskih Hrvata, HDZ izjavila je da će možda pozvati Barryja da podnese ostavku.

OSCE je odbacila da joj je to bila namera, ali nije mogla sakriti činjenicu da bi se radije opredelila da umerene partije, koje podržavaju bosanski mirovni proces, odnesu pobjedu na izborima, tako da se medjunarodna zajednica može skoncentrisati na rešavanje drugih sukoba u regionu.

Sredstva medjunarodne zajednice već se iz Bosne prelivaju u južni deo Balkana, naročito na Kosovo. Staviše, neke zapadne diplomate upozoravaju da bi se usled nedostatka napretka bosanskog mirovnog procesa ove godine, zemlja mogla naći bez izgleda za dalju pomoć.

Mnogi analiticari osećaju da će teško doći do političkih promena na predstojećim izborima zbog mirovnog procesa i ustava koji je nasledila Bosna. Iako je Daytonski sporazum uspeo da dovede do prekida ratnih dejstava u Bosni 1995. godine, smatra se da njegova kruta i komplikovana etnička formula predstavlja prepreku daljem napretku.

Ograničene ustavne odredbe sprečavaju pokušaje da se izgradi mnogo pogodniji izborni sistem, koji bi ubrzao reforme i doveo do veće odgovornosti političara.

Stoga će izborni zakon koji je OSCE stavio pred bosanski parlament teško probiti začarani krug glasanja koje se bazira na etnicitetu. On u sebi sadrži elemente za koje opozicioni političari smatraju da krše Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Druge pukotine Daytonskog sporazuma postaju sve očiglednije. Pet različitih slojeva vlasti na nivu opštine, kantona, entiteta i države, stvaraju masivni birokratski aparat koji čak ni bogata država ne bi mogla priuštiti. U međuvremenu vladajuće nacionalističke stranke nastavljaju da troše tri četvrtine svog budžeta na rivalske etnički podeljene vojske.

Ironicno je što se dokument, toliko hvaljen jer je zaustavio ubijanje, sada posmatra kao mehanizam uz pomoć koga se iste nacionalističke stranke koje su povećale zemlju u rat, održavaju na vlasti.

Iako su nekada bile njegovi najveći protivnici, ove partije postale su najveći zagovarači ovog sporazuma. U međuvremenu, opozicioni političari, aktivisti građanskog društva i zapadni analitičari postaju njegovi najžešći kritičari.

Oni koji kritikuju Daytonski sporazum plaše se da lokalni izbori, kao i opšti zakazani za oktobar, neće dovesti do promena nego će umesto toga ustanoviti status quo za sledeće četiri godine. Imajući ovo na umu, više lokalnih političara i drugih posmatrakačkih organizacija predlažu odlaganje izbora za godinu dana.

OSCE, međutim, insistira da do lokalnih izbora mora doći kao što je zakazano u aprilu, delimično zato što su pripreme već završene. Odlaganje u ovoj fazi bi značilo da bi došlo do gubitka ulozenih finansijskih sredstava što bi znatno otežalo buduća ulaganja.

Pojedini analitičari veruju da su zbog unutrašnjih svadja i korupcije vladajući nacionalisti na zalasku i nadaju se da bi odlaganje izbora za godinu dana dovelo do stvarnih političkih promena. Drugi kažu da godina ne bi bila dovoljna i da treba raditi da dodje do reformi izbornog zakona i Daytonskog sporazuma.

Poslednjih nedelja, više političara i nezavisnih udruženja bosansko-hrvatskih intelektualaca poziva na eliminaciju dva etniciteta i kantonizaciju cele Bosne. Pre mesec dana, tri vodeća nezavisna novinara, Srbin, Hrvat i Musliman napisali su zajednički članak u kome se međunarodna zajednica poziva da ukine lokalne vlasti u Bosni i namegne protektorat od godinu dana.

Ipak, suoceni sa opadanjem sredstava, međunarodne organizacije nemaju izbora već da odbace ovakve pozive i insistiraju na adekvatnijem primenjivanju već postojećeg mirovnog sporazuma.

"U toku je neprekidna debata o menjanju Daytonskog sporazuma", kaže James Ferguson, potporučnik Visokog predstavnika Bosne, Wolfganga Petritscha, vrhovnog zastupnika zemlje. "Ali prvo treba primeniti Dayton. Potreban nam je Dayton pre nego što počnemo razovarati o prepravkama...Čovek treba prvo savladati stvar a onda je menjati."

Neke diplomate veruju da je međunarodna zajednica efektivno uvela protektorat u poslednjih šest meseci, sa Visokim predstavnikom i drugim međunarodnim agencijama koje su se uhvatile u koštac za nacionalističkim strukturama Bosne.

U decembru je Visoki predstavnik otpustio 22 rukovodioca bosanskih Srba, Hrvata i Muslimana koji su predstavljali prepreku mirovnom procesu. Staviše, tek prošle nedelje su OSCE i kancelarija Visokog predstavnika prepravili izborna pravila da bi sprečili izabrane političare da učestvuju u privatizaciji ili da služe u odborima državnih preduzeća.

Mnoge se diplomate sada zalazu za odlučniji stav, ali se plaše da će smanjenje međunarodnog ulaganja dovesti do slabljenja budućih delatnosti.

"Nalazimo se na ivici da dodje do ozbiljnih promena", kaže visoki zapadni diplomata. Bilo bi šteta ukoliko ne iskoristimo šansu zato što nemamo novac a onda završimo tako što ćemo platiti još više kasnije."

Janez Kovac je pseudonim redovnog dopisnika IWPR iz Sarajeva.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosance-podsticu-da-glasaju-za-promene>